

Βρυξέλλες, 24.7.2019
COM(2019) 360 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**Προς την καλύτερη εφαρμογή του ενωσιακού πλαισίου για την καταπολέμηση της
νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της
τρομοκρατίας**

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Προς την καλύτερη εφαρμογή του ενωσιακού πλαισίου για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι κίνδυνοι νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας εξακολουθούν να αποτελούν σημαντική πηγή ανησυχίας για την ακεραιότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος της Ένωσης και την ασφάλεια των πολιτών της. Σύμφωνα με την Ευρωπόλ¹, το 0,7-1,28 % του ετήσιου ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) «εντοπίζεται ως σχετιζόμενο με ύποπτη χρηματοοικονομική δραστηριότητα»². Η καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας αποτελεί συνεπώς σημαντική προτεραιότητα της Ένωσης και τμήμα της πραγμάτωσης της Ένωσης Ασφάλειας.

Με την πάροδο του χρόνου, η Ένωση έχει αναπτύξει ένα άρτιο κανονιστικό πλαίσιο για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, το οποίο συνάδει με τα διεθνή πρότυπα που έχει εγκρίνει η Ειδική Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης. Εντούτοις, το κανονιστικό πλαίσιο πρέπει να συμβαδίζει με την αυξανόμενη ολοκλήρωση των χρηματοοικονομικών ροών στην εσωτερική αγορά, τις εξελισσόμενες τάσεις, τις τεχνολογικές εξελίξεις και την εφευρετικότητα των εγκληματιών στην εκμετάλλευση των όποιων κενών ή τρωτών σημείων του συστήματος.

Η παρούσα ανακοίνωση συνοψίζει μια σειρά εκθέσεων που αφορούν το νομικό πλαίσιο της Ένωσης για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και την εφαρμογή του. Συνοδεύεται από τη διετή υπερεθνική εκτίμηση από την Επιτροπή των κινδύνων που συνεπάγονται για την εσωτερική αγορά η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας³, από αξιολόγηση των πρόσφατων υποθέσεων εικαζόμενης νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες με την εμπλοκή πιστωτικών ιδρυμάτων της ΕΕ, καθώς και από εκθέσεις σχετικά με τη συνεργασία μεταξύ των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών⁴ και σχετικά με τη διασύνδεση των εθνικών κεντρικών αυτοματοποιημένων μηχανισμών των κρατών μελών για τους τραπεζικούς λογαριασμούς⁵.

Τα πορίσματα που παρατίθενται στην παρούσα ανακοίνωση και στις εκθέσεις που εγκρίθηκαν σήμερα έχουν ως στόχο να τροφοδοτήσουν τη συζήτηση σχετικά με τους τρόπους με τους

¹ Η Ευρωπόλ είναι ο ενωσιακός οργανισμός επιβολής του νόμου, <https://www.europol.europa.eu/>

² Ομάδα χρηματοοικονομικών πληροφοριών της Ευρωπόλ, έκθεση με τίτλο «From suspicion to action», 2017:

<https://www.europol.europa.eu/publications-documents/suspicion-to-action-converting-financial-intelligence-greater-operational-impact>

³ Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την εκτίμηση των κινδύνων που συνεπάγονται για την εσωτερική αγορά η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και οι οποίοι συνδέονται με διασυνοριακές δραστηριότητες [COM(2019) 370].

⁴ Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για την αξιολόγηση του πλαισίου συνεργασίας μεταξύ των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών [COM(2019) 371].

⁵ Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για τη διασύνδεση των εθνικών κεντρικών αυτοματοποιημένων μηχανισμών (κεντρικών μητρώων ή κεντρικών συστημάτων ηλεκτρονικής ανάκτησης δεδομένων) των κρατών μελών για τους τραπεζικούς λογαριασμούς [COM(2019) 372].

οποίους θα μπορούσε να βελτιωθεί περαιτέρω το πλαίσιο για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, και να αποτελέσουν τη βάση για περαιτέρω συζητήσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη.

II. ΠΛΑΙΣΙΟ: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ

Η Ένωση έχει ενισχύσει σημαντικά το νομικό της πλαίσιο για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας τα τελευταία χρόνια. Η 4η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες⁶ εκδόθηκε τον Μάιο του 2015 και έπρεπε να έχει μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο των κρατών μελών έως τον Ιούνιο του 2017⁷.

Στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης για την ενίσχυση της καταπολέμησης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, το οποίο εκδόθηκε τον Φεβρουάριο του 2016⁸, και σε απάντηση στις αποκαλύψεις των εγγράφων του Παναμά του Απριλίου του 2016, εκδόθηκε, τον Απρίλιο του 2018, η 5η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες⁹, την οποία τα κράτη μέλη πρέπει να μεταφέρουν στο εθνικό τους δίκαιο έως τον Ιανουάριο του 2020. Οι αλλαγές που επιφέρει η εν λόγω πράξη αυξάνουν τη διαφάνεια των πληροφοριών σχετικά με τους πραγματικούς δικαιούχους, παρέχουν στις μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών ευρύτερη πρόσβαση σε πληροφορίες, ενισχύουν τη συνεργασία μεταξύ των εποπτικών αρχών και ρυθμίζουν τα εικονικά νομίσματα και τις προπληρωμένες κάρτες για την αποτελεσματικότερη πρόληψη της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Όσον αφορά τον χρηματοπιστωτικό τομέα, νέοι κανόνες για την ανταλλαγή και τη διάδοση πληροφοριών αναμένεται ότι θα βελτιώσουν σημαντικά τη συνεργασία μεταξύ των εποπτικών αρχών που είναι αρμόδιες για την προληπτική εποπτεία και των εποπτικών αρχών που είναι αρμόδιες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας¹⁰, ενώ θα ενισχύσουν τον ρόλο της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών στη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τους κανόνες της Ένωσης και την ενίσχυση της συνεργασίας σε θέματα σχετικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Επιπλέον, η οδηγία 2018/1673 σχετικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσω του ποινικού δικαίου¹¹ συμπληρώνει αυτό το προληπτικό πλαίσιο με την εναρμόνιση του ορισμού του ποινικού αδικήματος της νομιμοποίησης εσόδων

⁶ Οδηγία (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2015, σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 648/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και την κατάργηση της οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 2006/70/ΕΚ της Επιτροπής (ΕΕ L 141 της 5.6.2015, σ. 73).

⁷ Η Επιτροπή αξιολογεί τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο των κρατών μελών της 4ης οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ενώ παράλληλα εργάζεται για την επαλήθευση της εφαρμογής των κανόνων από τα κράτη μέλη. Η Επιτροπή έχει κινηήσει διαδικασίες επί παραβάσει σε βάρος και των 28 κρατών μελών, καθώς έκρινε ότι από τις κοινοποιήσεις που λήφθηκαν από τα κράτη μέλη δεν προέκυπτε πλήρης μεταφορά της εν λόγω οδηγίας στο εθνικό δίκαιο.

⁸ COM(2016) 050 final.

⁹ Οδηγία (ΕΕ) 2018/843 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2018, για την τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, και για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/138/ΕΚ και 2013/36/ΕΕ (ΕΕ L 156 της 19.6.2018, σ. 43).

¹⁰ Οδηγία (ΕΕ) 2019/878 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2019, για την τροποποίηση της οδηγίας 2013/36/ΕΕ όσον αφορά τις εξαιρούμενες οντότητες, τις χρηματοδοτικές εταιρείες συμμετοχών, τις μεικτές χρηματοοικονομικές εταιρείες συμμετοχών, τις αποδοχές, τα μέτρα και τις εξουσίες εποπτείας και τα μέτρα διατήρησης κεφαλαίου (ΕΕ L 150 της 7.6.2019).

¹¹ Οδηγία (ΕΕ) 2018/1673 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2018, σχετικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσω του ποινικού δικαίου (PE/30/2018/REV/1· ΕΕ L 284 της 12.11.2018, σ. 22-30).

από παράνομες δραστηριότητες και των σχετικών κυρώσεων. Η εν λόγω οδηγία τέθηκε σε ισχύ τον Δεκέμβριο του 2018 και τα κράτη μέλη έχουν προθεσμία έως τον Δεκέμβριο του 2020 για να τη μεταφέρουν στο εθνικό τους δίκαιο.

Η οδηγία 2019/1153 για τη διευκόλυνση της χρήσης χρηματοοικονομικών και άλλων πληροφοριών¹² ενισχύει περαιτέρω το ποινικοδικαϊκό νομικό πλαίσιο, επιταχύνοντας την πρόσβαση των αρχών επιβολής του νόμου σε χρηματοοικονομικές πληροφορίες και προάγοντας την ανταλλαγή χρηματοοικονομικών πληροφοριών μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου και των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών. Η εν λόγω οδηγία τέθηκε σε ισχύ τον Αύγουστο του 2019 και τα κράτη μέλη έχουν προθεσμία έως τον Αύγουστο του 2021 για να τη μεταφέρουν στο εθνικό τους δίκαιο.

III. ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΜΕΙΣ ΠΟΥ ΕΠΙΔΕΧΟΝΤΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ

Παρά την πρόσφατη ενίσχυση του νομοθετικού πλαισίου, εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις. Η Επιτροπή δημοσιεύει σήμερα σειρά εκθέσεων οι οποίες εκτιμούν τους κινδύνους και υποδεικνύουν τομείς που επιδέχονται βελτίωση.

α) Εκτίμηση των κινδύνων που επηρεάζουν την Ένωση

Πρώτον, η Επιτροπή παρουσιάζει μια **υπερεθνική εκτίμηση των κινδύνων** που συνεπάγονται για την εσωτερική αγορά της Ένωσης η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και οι οποίοι συνδέονται με διασυνοριακές δραστηριότητες, όπως ορίζει το άρθρο 6 της 4ης οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η εν λόγω εκτίμηση επικαιροποιεί την πρώτη υπερεθνική εκτίμηση των κινδύνων που εκδόθηκε το 2017¹³ και δίνει συνέχεια στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί τότε προς τους φορείς που συμμετέχουν στην καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας¹⁴.

Η έκθεση δείχνει ότι οι περισσότερες από τις συστάσεις της πρώτης υπερεθνικής εκτίμησης των κινδύνων εφαρμόστηκαν από τους οικείους φορείς. Ταυτόχρονα, ορισμένες οριζόντιες αδυναμίες εξακολουθούν να υφίστανται, ιδίως όσον αφορά τα ανώνυμα προϊόντα, την εξακρίβωση της ταυτότητας των πραγματικών δικαιούχων και νέα μη ρυθμιζόμενα προϊόντα, όπως τα εικονικά περιουσιακά στοιχεία. Ορισμένες από τις αδυναμίες αυτές αναμένεται να αντιμετωπιστούν μέσω της επικείμενης μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο των κρατών μελών της 5ης οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, για παράδειγμα μέσω της υπαγωγής των παρόχων εικονικών νομισμάτων στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας και της επέκτασης των μητρώων πραγματικών δικαιούχων και διεύρυνσης της προσβασιμότητας

¹² Οδηγία (ΕΕ) 2019/1153 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019, για τη θέσπιση κανόνων με σκοπό τη διευκόλυνση της χρήσης χρηματοοικονομικών και άλλων πληροφοριών για την πρόληψη, την ανίχνευση, τη διερεύνηση ή τη δίωξη ορισμένων ποινικών αδικημάτων και την κατάργηση της απόφασης 2000/642/ΔΕΥ του Συμβουλίου (ΕΕ L 186 της 11.7.2019).

¹³ COM(2017) 340 final της 26.6.2017.

¹⁴ Η εκτίμηση των κινδύνων που συνδέονται με τρίτες χώρες οι οποίες συνεπάγονται σημαντικές απειλές για το χρηματοπιστωτικό σύστημα της Ένωσης παραμένει διαδικασία διακριτή απ' αυτήν της εν λόγω υπερεθνικής εκτίμησης των κινδύνων και διεξάγεται μέσω κατ' εξουσιοδότηση πράξεων της Επιτροπής με τις οποίες προσδιορίζονται οι οικείες τρίτες χώρες υψηλού κινδύνου. Ο ισχύων κατάλογος τρίτων χωρών υψηλού κινδύνου καθορίζεται στον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2016/1675 της Επιτροπής, της 14ης Ιουλίου 2016, για τη συμπλήρωση της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου με την επισήμανση των τρίτων χωρών υψηλού κινδύνου που χαρακτηρίζονται από στρατηγικές ανεπάρκειες, όπως τροποποιήθηκε τελευταία με τον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2018/1467 της Επιτροπής, της 27ης Ιουλίου 2018. Μετά την απόρριψη από το Συμβούλιο του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού που εκδόθηκε από την Επιτροπή στις 13 Φεβρουαρίου 2019, ο οποίος θα αντικαθιστούσε τον ισχύοντα κατάλογο, η Επιτροπή συνεργάζεται με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για την ανάπτυξη βελτιωμένης μεθοδολογίας και έχει εντείνει τη συνεργασία της με τις οικείες τρίτες χώρες και την Ειδική Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF).

αυτών. Περαιτέρω οριζόντιες αδυναμίες, που αφορούν τις μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών και τη χρηματοπιστωτική εποπτεία, εντοπίζονται στην έκθεση της Επιτροπής σχετικά με τις μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών και στην έκθεση της Επιτροπής για την αξιολόγηση των πρόσφατων υποθέσεων εικαζόμενης νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες με την εμπλοκή πιστωτικών ιδρυμάτων της ΕΕ. Η έκθεση διατυπώνει συστάσεις για κάθε τομέα και η συμμόρφωση με τις εν λόγω συστάσεις θα εξεταστεί στην επόμενη υπερεθνική εκτίμηση των κινδύνων, που θα εκδοθεί εντός δύο ετών.

β) Τομείς του ενωσιακού πλαισίου για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας που επιδέχονται βελτίωση

Η έκθεση για την **αξιολόγηση των πρόσφατων υποθέσεων εικαζόμενης νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες με την εμπλοκή πιστωτικών ιδρυμάτων της ΕΕ**¹⁵ βασίζεται σε στοιχεία από περιπτωσιολογικές μελέτες που καλύπτουν δείγμα δέκα δημοσιοποιημένων υποθέσεων στις οποίες ενεπλάκησαν πιστωτικά ιδρύματα κατά την περίοδο 2012-2018. Αξιολογεί τον ρόλο των πιστωτικών ιδρυμάτων, καθώς και τις εξουσίες και τις ενέργειες των εποπτικών αρχών που ήταν αρμόδιες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και των εποπτικών αρχών που ήταν αρμόδιες για την προληπτική εποπτεία. Η έκθεση υποβάλλεται σε απάντηση στα συμπεράσματα του Συμβουλίου, της 4ης Δεκεμβρίου 2018, σχετικά με το σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες¹⁶, με τα οποία η Επιτροπή κλήθηκε να διεξαγάγει «εκ των υστέρων εξέταση των πρόσφατων περιπτώσεων εικαζόμενης νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες με την εμπλοκή τραπεζών της ΕΕ».

Η ανάλυση των επιλεγμένων υποθέσεων αποκάλυψε ουσιώδη περιστατικά μη συμμόρφωσης των πιστωτικών ιδρυμάτων με βασικές απαιτήσεις της οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, όπως τις απαιτήσεις για εκτίμηση των κινδύνων, δέουσα επιμέλεια ως προς τον πελάτη και αναφορά των ύποπτων συναλλαγών και δραστηριοτήτων στις μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι εποπτικές αρχές πέτυχαν να εντοπίσουν ελλείψεις στα πιστωτικά ιδρύματα και να ζητήσουν τη λήψη προληπτικών διορθωτικών μέτρων πριν προκύψει ουσιαστικότερο πρόβλημα, αλλά σε ορισμένες άλλες περιπτώσεις, οι εποπτικές αρχές παρενέβησαν μόνο μετά την πραγμάτωση σημαντικών κινδύνων ή κατόπιν επανειλημμένων περιστατικών μη συμμόρφωσης και κακής διακυβέρνησης. Η επικαιρότητα και η αποτελεσματικότητα των μεταγενέστερων εποπτικών μέτρων που επιβλήθηκαν στα πιστωτικά ιδρύματα ποίκιλλαν σημαντικά. Η εποπτεία των ομίλων από τη σκοπιά της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας ήταν σε μεγάλο βαθμό ανεπαρκής. Ο κανονιστικός και εποπτικός κατακερματισμός έπληττε την αποτελεσματικότητα της συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων εμπλεκόμενων φορέων.

Η έκθεση σχετικά με τις **μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών**¹⁷ αξιολογεί το πλαίσιο για τη συνεργασία των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών με τρίτες χώρες και τα εμπόδια και τις ευκαιρίες ενίσχυσης της συνεργασίας μεταξύ των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας δημιουργίας ενός μηχανισμού συντονισμού και στήριξης. Η έκθεση δημοσιεύεται σε εκπλήρωση της νομικής υποχρέωσης που υπέχει η Επιτροπή βάσει του άρθρου 65 παράγραφος 2 της οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Η αξιολόγηση έδειξε ότι ορισμένες μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών δεν διεξάγουν ουσιαστικό διάλογο με τις υπόχρεες οντότητες, απαντώντας με ουσιαστικές παρατηρήσεις στις

¹⁵ Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για την αξιολόγηση των πρόσφατων υποθέσεων εικαζόμενης νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες με την εμπλοκή πιστωτικών ιδρυμάτων της ΕΕ [COM(2019) 373].

¹⁶ <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2018/12/04/money-laundering-council-adopts-conclusions-on-an-action-plan-for-enhanced-monitoring/>

¹⁷ Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για την αξιολόγηση του πλαισίου συνεργασίας μεταξύ των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών [COM(2019) 371].

αναφορές ύποπτων συναλλαγών που τους υποβάλλονται. Η έλλειψη υποδειγμάτων για την υποβολή των αναφορών επίσης υποβαθμίζει την ποιότητα των αναφορών που υποβάλλουν οι υπόχρεες οντότητες. Αρκετές μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών δεν συμμορφώνονται πλήρως με την υποχρέωσή τους ανταλλαγής πληροφοριών με τις άλλες μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών. Οι επαναλαμβανόμενες τεχνικές δυσκολίες στη λειτουργία του FIU.net φαίνεται ότι αποτέλεσαν σημαντικό παράγοντα συναφώς και δυσχεραίνουν την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών. Η αξιολόγηση έδειξε επίσης ότι η μη ρύθμιση των ανταλλαγών πληροφοριών μεταξύ των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών των κρατών μελών και των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών τρίτων χωρών οδήγησε σε μη εναρμονισμένη προσέγγιση ως προς τις εν λόγω ανταλλαγές. Επιπλέον, πρέπει να διασφαλιστεί η συμμόρφωση των εν λόγω ανταλλαγών με το πλαίσιο της Ένωσης για την προστασία των δεδομένων.

Τέλος, η έκθεση σχετικά με τη **διασύνδεση των εθνικών κεντρικών αυτοματοποιημένων μηχανισμών των κρατών μελών για τους τραπεζικούς λογαριασμούς**¹⁸ υποβάλλεται σε εκπλήρωση της υποχρέωσης που προβλέπεται στο άρθρο 32α παράγραφος 5 της οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, το οποίο επιβάλλει στην Επιτροπή την υποχρέωση να αξιολογήσει τους όρους και τις τεχνικές προδιαγραφές και διαδικασίες για την ασφαλή και αποτελεσματική διασύνδεση των κεντρικών αυτοματοποιημένων μηχανισμών. Ως εκ τούτου, η έκθεση αξιολογεί τις διάφορες λύσεις ΤΠ σε επίπεδο ΕΕ οι οποίες μπορούν να χρησιμεύσουν ως μοντέλα για δυνητική διασύνδεση των κεντρικών μηχανισμών και οι οποίες είτε λειτουργούν ήδη είτε βρίσκονται επί του παρόντος υπό ανάπτυξη. Η έκθεση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η διασύνδεση είναι τεχνικά εφικτή και καταγράφει την πρόθεση της Επιτροπής, δεδομένου ότι μελλοντική διασύνδεση των κεντρικών μηχανισμών σε ολόκληρη την ΕΕ θα επιτάχυνε την πρόσβαση σε χρηματοοικονομικές πληροφορίες και θα διευκόλυνε τη διασυννοιακή συνεργασία, να προβεί σε περαιτέρω διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη και τις κυβερνήσεις, καθώς και με τις μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών, τις αρχές επιβολής του νόμου και τις υπηρεσίες ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων, που αποτελούν τους δυνητικούς «τελικούς χρήστες» ενός πιθανού συστήματος διασύνδεσης. Για να επιτευχθεί διασύνδεση, απαιτείται νομοθετική πράξη.

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας αποτελεί διαρκές έργο που στηρίζεται σε ένα κανονιστικό πλαίσιο το οποίο απαιτεί τακτικές επικαιροποιήσεις ώστε να συμβαδίζει με τις νέες εξελίξεις. Έχουν επιτευχθεί πολλά για τη βελτίωση του υφιστάμενου πλαισίου, ιδίως μέσω των νομοθετικών προσαρμογών που πραγματοποιήθηκαν τα τελευταία χρόνια. Ωστόσο, υπάρχουν σημαντικές αποκλίσεις στην εφαρμογή του πλαισίου, οι οποίες δημιουργούν διαρθρωτικό πρόβλημα στην ικανότητα της Ένωσης να αποτρέπει τη χρήση του χρηματοπιστωτικού συστήματος για παράνομους σκοπούς.

Σε μια ολοκληρωμένη εσωτερική αγορά, ο κατακερματισμός και οι πλημμέλειες στην εφαρμογή του νομικού πλαισίου απειλούν την ακεραιότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος της Ένωσης και την ασφάλεια της Ένωσης γενικότερα. Αυτό σημαίνει ότι απαιτείται συνεχής, αποφασιστική, ταχεία και συνεκτική δράση για την εξασφάλιση της πλήρους εφαρμογής της νομοθεσίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας με τρόπο συνεκτικό και αποτελεσματικό, ιδίως από τις βασικές αρμόδιες αρχές, όπως οι εποπτικές αρχές και οι μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να παρακολουθεί την εφαρμογή του επικαιροποιημένου νομικού πλαισίου και των συστάσεων που περιλαμβάνονται στην υπερεθνική εκτίμηση των κινδύνων που συντάξε.

¹⁸ Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για τη διασύνδεση των εθνικών κεντρικών αυτοματοποιημένων μηχανισμών (κεντρικών μητρώων ή κεντρικών συστημάτων ηλεκτρονικής ανάκτησης δεδομένων) των κρατών μελών για τους τραπεζικούς λογαριασμούς [COM(2019) 372].

Αν και πολλοί κίνδυνοι και ελλείψεις έχουν ήδη αντιμετωπιστεί ή πρόκειται σύντομα να αντιμετωπιστούν χάρη στις πρόσφατες αλλαγές στο κανονιστικό πλαίσιο, ορισμένες από τις ελλείψεις που έχουν εντοπιστεί είναι διαρθρωτικού χαρακτήρα και δεν έχουν ακόμη αντιμετωπιστεί.

Τα πορίσματα που παρατίθενται στις εκθέσεις που εγκρίθηκαν σήμερα έχουν ως στόχο να τροφοδοτήσουν τη συζήτηση σχετικά με τους τρόπους με τους οποίους το πλαίσιο για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας θα μπορούσε να βελτιωθεί περαιτέρω, και να αποτελέσουν τη βάση για περαιτέρω συζητήσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Ένα ενδεχόμενο που θα μπορούσε να εξεταστεί αποτελεί η περαιτέρω εναρμόνιση των κανόνων για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες / χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Συναφώς, μία πιθανή επιλογή θα ήταν η μετατροπή της οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες σε κανονισμό, ο οποίος θα μπορούσε να θεσπίσει ένα εναρμονισμένο, άμεσα ισχύον ενωσιακό κανονιστικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Επιπλέον, θα μπορούσαν να εξεταστούν διάφορες επιλογές με στόχο την εξασφάλιση υψηλής ποιότητας και συνεκτικής εποπτείας του χρηματοπιστωτικού τομέα όσον αφορά την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, στόχος που ενδεχομένως απαιτεί την ανάθεση ειδικών εποπτικών καθηκόντων στον τομέα της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες σε οργανισμό της Ένωσης. Περαιτέρω, οι αξιολογήσεις δείχνουν ότι υπάρχει ανάγκη για έναν ισχυρότερο μηχανισμό συντονισμού και στήριξης της διασυνοριακής συνεργασίας και ανάλυσης από τις μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών.